

GENERALINIO ADVOKATO
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER IŠVADA,
pateikta 2004 m. rugsėjo 9 d.¹

I — Įžanga

Šioje byloje iškyla klausimas, ar tokia liudytojų apklausa prieš pradėdant bylą, kokia yra numatyta Nyderlandų teisėje, patenka į Briuselio konvencijos taikymo sritį². Šiuo atveju turi būti nustatyta, ar tokio pobūdžio priemonė turi būti laikoma „laikinąja ir apsaugos priemone“ šios konvencijos 24 straipsnio prasme.

1 — Originalo kalba: ispanų.

2 — 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismų sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeista 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo (OL L 304, p. 1, ir – pakeistas tekstas – p. 77), 1982 m. spalio 25 d. Konvencija dėl Graikijos Respublikos prisijungimo (OL L 388, p. 1), 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos prisijungimo (OL L 285, p. 1) ir 1996 m. lapkričio 29 d. Konvencija dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės prisijungimo (OL C 15, 1997, p. 1, toliau – Briuselio konvencija arba Konvencija). Suvestinė versija buvo paskelbta OL C 27, 1998, p. 1.

II — Procedūra pagrindinėje byloje

1. Procesas, kuriame iškilo šis prejudicinis klausimas, faktinės aplinkybės yra išdėstytos nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

2. 2002 m. balandžio 23 d. Nutartimi *Rechtbank teHaarlem* (Nyderlandai) nurodė atlikti Nyderlanduose gyvenančio liudytojo „išankstinę apklausą“ (voorlopig getuigenverhoor). Šios priemonės buvo imtasi *Unibel Exser BVBA* (toliau – *Unibel*), bendrovės, kurios pagrindinė buveinė yra Stekene (Belgija), prašymu byloje prieš *St. Paul Dairy Industries NV* (toliau – *St. Paul*), įsteigtą Lokerene (Belgija).

3. *St. Paul* pateikė *Gerechtshofte Amsterdam* apeliacinį skundą dėl šios nutarties. Šiame skunde *St. Paul* reikalauja panaikinti *Rechtbank* nutartį dėl to, kad jis neturi jurisdikcijos, arba atmesti prašymą atlikti aptariamą apklausą. *Unibel* savo ruožtu reikalauja, kad

Gerechthof preliminariai vykdytinu sprendimu pripažintų apeliacinių skundą nepriimtina arba nepagrįstą.

4. Tačiau nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra jokios nuorodos į toliau nagrinėjamo ginčo pobūdį. Per posėdį *St. Paul* atstovas paaiškino, kad šalys nesutaria, kokio dydžio turi būti dėl *Unibel St. Paul* gamykloje instaliuoto įrenginio veikimo trūkumų patirtos žalos atlyginimas.

įrodymų išnykimo, o ypač suteikti galimybę kiekvienai būsima civiline byla suinteresuotajai šaliai – t. y. asmenims, ketinantiems pareikšti ieškinį ar manantiems, kad jiems gali būti pareikštas ieškinys, arba tretiesiems asmenims, turintiems kitokį interesą byloje, – gauti išankstinius paaiškinimus apie faktines aplinkybes (su kuriomis ji galbūt dar nėra tiksliai susipažinusi) tam, kad ji galėtų geriau įvertinti savo padėtį ir, be kita ko, sužinoti, kam turi būti pareikštas ieškinys?

2. Į pirmąjį klausimą atsakius teigiamai, ar tai yra priemonė Briuselio konvencijos 24 straipsnio prasme?“

III — Prejudiciniai klausimai

5. Šioje byloje *Gerechthof*, remdamasis 1971 m. birželio mėn. Protokolu Nr. 3 dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų aiškinti Briuselio konvenciją, sustabdė bylos nagrinėjimą ir pateikė Teisingumo Teismui šiuos du prejudicinius klausimus:

- „1. Ar *Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering* (Nyderlandų civilinio proceso kodekso) 186 ir tolesniuose straipsniuose numatyta liudytojų apklausos prieš pradedant bylą procedūra patenka į Briuselio konvencijos taikymo sritį, atsižvelgiant į tai, kad, remiantis minėtais straipsniais, šia procedūra siekiama atlikti liudytojų apklausą kuo greičiau, įvykus faktinėms aplinkybėms, išvengti

IV — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pastabos

6. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Gerechthof* suformulavo keletą pastabų:

Neginčijama, kad abi ginčo šalys yra įsteigtos Belgijoje, kad nagrinėjama teisinį santykį

reglamentuoja Belgijos teisė, kad ši byla priklauso *St. Niklaas* (Belgija) padalinio *Dendermonde* teismo jurisdikcijai ir Nyderlanduose (taip pat Belgijoje ar kitur) nebuvo pareikštas ieškinys dėl to paties dalyko ir kad *Unibel* liudytojas A. C. Schipper nuolat gyvena Zaandame (Nyderlandai).

Pagal 2002 m. kovo 1 d. įsigaliojusio 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo³ 66 straipsnio 1 dalį šis reglamentas taikomas tik byloms, kurios iškeltos po jo įsigaliojimo. Kadangi, remiantis nutartimi dėl prašymo priimti pre-judicinį sprendimą, pirmasis *Unibel* prašymas buvo pateiktas 2002 m. vasario 5 d., minėtas reglamentas šioje byloje netaikytinas, jeigu prašymas apklausti liudytojus prieš pradėdant bylą turi būti laikomas byla minėto straipsnio prasme.

Šalių nuomonės skiriasi šiais klausimais: i) ar liudytojų apklausa prieš pradėdant bylą, kai procesas dar neprasidėjo, patenka į Briuselio konvencijos taikymo sritį ir, jei atsakymas yra teigiamas, ii) ar tai yra priemonė šios konvencijos 24 straipsnio prasme.

V — Taikytina nacionalinė teisė

7. Nyderlandų civilinio proceso kodekso (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*, toliau – WBR) 186 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad tais atvejais, kai teisės aktai leidžia liudytojų parodymus, suinteresuotojo asmens prašymu gali būti nurodyta prieš pradėdant bylą atlikti išankstinę liudytojų apklausą.

8. Pagal šio kodekso 187 straipsnį teritorinę jurisdikciją nurodyti atlikti išankstinę liudytojo apklausą turi Nyderlandų teismas, kurio jurisdikcijoje asmuo, kuris turi būti apklaustas, turi savo gyvenamąją vietą arba buveinę. Į šią apklausą paprastai kviečiama kita šalis.

9. *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) 1995 m. kovo 24 d. Nutartyje⁴ patikslino, kokių tikslų siekiama šia proceso priemone: ji yra skirta ne tik tam, kad įvykus ginčo faktinėms aplinkybėms greitai būtų galima gauti liudytojų parodymus ir taip būtų išvengta įrodymų išnykimo, bet taip pat, ir ypač, kad būtų suteikta galimybė kiekvienai būsimąja civiline byla suinteresuotajai šaliai – t. y. asmenims,

3 — OL L 12, 2001, p. 1.

4 — 1995 m. kovo 24 d. Nutartis, NJ 1998, Nr. 414.

ketinantiems pareikšti ieškinį ar manan-
tiems, kad jiems gali būti pareikštas ieškinys,
– gauti išankstinius faktinių aplinkybių
paaiškinimus, kad ji galėtų geriau įvertinti
savo procesinę padėtį ir, be kita ko, sužinoti,
kam turi būti pareikštas ieškinys.

nis, patenka į Konvencijos 24 straipsnio
taikymo sritį, nes ja siekiama išlaikyti faktinę
arba teisinę padėtį. Ji yra laikina dėl to, kad
taip gauti parodymai nebūtinai yra galutiniai
įrodymai nagrinėjant bylą iš esmės. Be to,
WBR 186 straipsnis yra vienintelė galimybė
Belgijos piliečiui gauti parodymus Nyderland-
uose prieš pradėdant bylą.

VI — Procesas Teisingumo Teisme

10. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą
Teisingumo Teismo kanceliarijai buvo pa-
teiktas 2003 m. kovo 6 d. Bendrovė *Unibel*,
Vokietijos bei Jungtinės Karalystės vyriausy-
bės ir Komisija pateikė rašytines pastabas.

11. Byla buvo paskirta Teisingumo Teismo
pirmajai kolegijai.

St. Paul ir Komisijos atstovai dalyvavo
2004 m. liepos 14 d. vykusiame posėdyje.

VII — Bylos dalyvių argumentai

12. *Unibel* teigimu, išankstinė liudytojų ap-
klausa, kurią reglamentuoja WBR 186 straips-

13. Vokietijos vyriausybė mano, jog iš pažo-
dinio ir teleologinio Konvencijos aiškinimo
reikia daryti išvadą, kad išankstinė liudytojų
apklausa nepatenka į jos taikymo sritį, nes
sprendimas, kuris turi būti priimtas pasibai-
gus šiai procedūrai, nėra sprendimas, kurį
galima būtų pripažinti ir vykdyti Konvencijos
25 straipsnio prasme. Nagrinėjama proce-
dūra skirta ne šalių teisiniams santykiams
sureguliuoti, o organizacinei pagalbai panau-
dojant apsaugos priemonę suteikti.

14. Jungtinės Karalystės vyriausybė mano,
jog Konvencijos 24 straipsnis turi būti
aiškinamas taip, kad jis nedraudžia laikinųjų
priemonių, kurios paskiriamos prieš prade-
dant bylą. Dėl antrojo klausimo, kurio
priimtumas jai kelia abejonių, ji mano,
kad 24 straipsnis negali būti naudojamas
tam, kad viena šalis galėtų be tinkamų
procesinių garantijų kitos šalies atžvilgiu
prašyti įrodymų.

15. Komisija savo ruožtu primena, kad 24 straipsnis taikomas tik tada, kai yra taikoma pati Konvencija. Be to, ji teigia, kad išankstinė liudytojų apklausa neatitinka pagal Teisingumo Teismo praktiką laikinosioms priemonėms 24 straipsnio prasme būdingos sąlygos dėl galimybės grąžinti buvusią padėtį.

16. Per posėdį *St. Paul* taip pat pažymėjo, kad WBR 186 straipsnyje numatyta procedūra nepatenka į Briuselio konvencijos taikymo sritį.

VIII — Prejudicinių klausimų analizė

17. Pirmuoju prejudiciniu klausimu siekiama sužinoti, ar specialioji išankstinės liudytojų apklausos⁵ procedūra, numatyta Nyderlandų civilinio proceso teisėje, patenka į Briuselio konvencijos taikymo sritį, o antruoju siekiama nustatyti, ar ji gali būti laikoma apsaugos priemone minėtos Konvencijos 24 straipsnio prasme.

18. Mažai tikėtina, kad tokia procedūra, kaip antai nagrinėjamoji, kurios tikslas nėra iš-

spręsti bylą iš esmės, gali patekti į kitos Konvencijos nuostatos nei jos 24 straipsnis taikymo sritį, todėl reikia šiuos klausimus sujungti į vieną klausimą, ar WBR 186 straipsnyje numatyta išankstinė liudytojų apklausa yra viena iš minėtame 24 straipsnyje numatytų priemonių. Į problemą galima pažiūrėti kitaip, t. y. laikyti, kad pirmasis klausimas leidžia patikrinti, ar teoriškai Konvencija taikoma išankstinei liudytojų apklausai, o kitas yra skirtas patikslinti, kuri konkreiti Konvencijos nuostata apima šią priemonę. Tačiau manau, kad antrasis būdas, išskyrus tai, kad jis yra dirbtinis, niekuo nepapildo pirmojo.

19. Kad ir kaip būtų, tam, kad Konvencija būtų taikoma, turi būti išpildytos kitos sąlygos. Formaliai šios sąlygos yra susijusios su priimtinumu, tačiau jos yra taip glaudžiai susijusios su nagrinėjimu iš esmės, kad jas nagrinėsiu kartu.

Dėl priimtimumo ir esmės

20. Keletas šios bylos aspektų susiję su priimtinumu. Viena vertus, Briuselio konvencija ginčui taikoma tik tuo atveju, kai ginčas susijęs su civiline arba komercine

⁵ — Kad būtų patogiau, vartojau pažodinį termino, kurį vartoja Nyderlandų teisės aktų leidėjas, vertimą.

sritimi ir kai jis yra tarptautinio pobūdžio. Laikinosios ir apsaugos priemonės saugo labai skirtingas prigimtines teises, jų pateikimas į Konvencijos taikymo sritį priklauso ne nuo jų pobūdžio, bet nuo teisių, kurių apsaugą jos užtikrina, pobūdžio. Konvencija negali būti remiamasi siekiant įtraukti į jos taikymo sritį laikinąsias arba apsaugos priemones, susijusias su sritimis, kurių Konvencija neapima⁶.

į ginčo dalyką, paaiškinimai, kuriuos per posėdį pateikė *St. Paul* atstovas, ir prie prašymo priimti prejudicinį sprendimą pridėtų dokumentų analizė leidžia konstatuoti, kad ginčas yra dėl žalos, padarytos dėl techninio įrenginio veikimo trūkumų, atlyginimo dydžio. Pagrindinis reikalavimas, atrodo, kyla iš dviejų įmonių sudarytos sutarties arba grindžiamas teisės aktuose numatyta civiline atsakomybe⁷. Taigi tai yra ginčas, bent jau galimas, civilinėje arba komercinėje srityje. Kad ir kaip būtų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar taip yra.

21. Be to, nesant kito kvalifikavimo, galima laikyti, kad nagrinėjama liudytojų apklausa priskirtina prie „laikiniųjų ir apsaugos priemonių“ Konvencijos 24 straipsnio prasme.

22. Pagal Konvencijos 1 straipsnį ji taikoma civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį, tačiau netaikoma fizinių asmenų statusui arba veiksniumi, nuosavybės teisėms, susijusioms su santuokiniais ryšiais, testamentais ir paveldėjimu, bankrotui, kompromisiniams susitarimams ir analogiškiems procesiniams veiksams, socialiniam draudimui ir arbitražui.

23. Nors nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra jokios nuorodos

24. Svarbesnis yra prieštaravimas dėl ginčo tarptautinio pobūdžio.

25. Konvencija konkrečiai neapibūdina šios sąvokos. Tačiau jos preambulėje pabrėžiama, kad yra svarbu apibrėžti Susitariančiųjų Valstybių teismų „tarptautinę“ jurisdikciją⁸. Be to, iš Konvencijos tikslų, atsižvelgiant į nuostatą, kuri sudaro jos teisinį pagrindą, t. y. EB sutarties 220 straipsnį (dabar – EB 293 straipsnį), matyti, kad jos tikslas yra

6 — 1979 m. kovo 27 d. Sprendimas *De Cavel* (143/78, Rink. p. 1055, 8 punktas) ir 1992 m. kovo 26 d. Sprendimas *Reichert ir Kockler* (C-261/90, Rink. p. I-2149, 32 punktas).

7 — 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimas *Kalfelis* (189/87, Rink. p. 5565, 18 punktas).

8 — Vienintelė konstatuojamoji dalis.

toks pats, kaip ir Bendrijos⁹, kurios normatyvinė veikla yra skirta teisiniams santykiams, galintiems trukdyti tarptautinei prekybai. Kitaip tariant, Konvencija neturi tapti vieninteliu teisės aktu, kuris nurodo kompetentingą teismą tais atvejais, kurie nėra svarbūs vidaus rinkos sukūrimui, t. y., kai visos ginčo sudedamosios dalys yra vienoje iš valstybių narių.

26. Kaip teigiama nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, šioje byloje yra aišku, kad ginčo šalys yra iš Belgijos ir kad jų tarpusavio santykius reglamentuoja Belgijos teisė. Kita vertus, procedūra, dėl kurios buvo pateiktas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, buvo pradėta Nyderlanduose, Nyderlandų teisme. Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, neginčijama, kad ginčui būdingi tarptautiniai elementai.

27. Aplinkybė, kad dvi Belgijos įmonės pradėjo bylą Nyderlanduose, nebūtinai suteikia šiai bylai tarptautinį pobūdį, nes taip pat reikalaujama, kad būtų pakankamas ryšys su tarptautiniu elementu. Šis ryšys neabejotinai bus, jei laikysime, kad Nyderlanduose pradėta procedūra yra vienas iš pagrindinio proceso, pradėto, pavyzdžiui, Belgijoje, etapų. Tačiau šio tarptautinio elemento nebus, jei

manysime priešingai, t. y. kad procedūra Nyderlanduose yra autonominio pobūdžio ir nėra susijusi su galima vėlesne procedūra Belgijoje.

28. Teisingumo Teismas neturi informacijos, kuri jam leistų įvertinti, ar yra pakankamas ryšys tarp išankstinės liudytojų apklausos, kurią prašoma atlikti, ir galimo proceso kitoje valstybėje narėje.

29. Kaip pažymėjo kai kurie bylos dalyviai, išankstinė liudytojų apklausa nebūtinai turi tokio pobūdžio ryšį. Nėra jokios abejonės, kad paprastai tokiu būdu gauti parodymai yra naudingiausi kitame procese. Tačiau teisės aktai nesieja liudytojų apklausos arba parodymų teisėtumo su bylos pradėjimu per nustatytą terminą. Be to, kaip nurodė *Hoge Raad*, pagrindinė šios apklausos funkcija – leisti gauti naudingos informacijos, kad būtų įvertinta, kokia apimtimi gali būti laimėta vėlesnė byla, arba nustatyti asmenį, kuriam turi būti pareiškiamas ieškinys. Taigi jokių būdu negali būti atmetama galimybė, kad ji bus panaudota neatsižvelgiant į tai, ar pradėtas kitas procesas.

30. Jei šioje byloje prašymu atlikti išankstinę liudytojų apklausą yra siekiama tokio tikslo,

9 — 1994 m. vasario 10 d. Sprendimas *Mund & Fester* (C-398/92, Rink. p. I-467, 11 ir 12 punktai).

gali būti sudėtinga įrodyti, kad yra pakankamas ryšys tarp šios priemonės ir vėlesnio proceso, todėl tokiu atveju nebūtų tarptautinio pobūdžio ginčo.

31. Išdėstyti samprotavimai verčia manyti, kad išankstinė liudytojų apklausa Konvencijos tikslais yra labiau ne apsaugos priemonė, o atskira parengtinio tyrimo procedūra. Todėl ji negali suteikti pagrindinei bylai, nuo kurios ji yra pakankamai nepriklausoma, tarptautinio pobūdžio.

32. Įvairių valstybių narių teisėje taip pat egzistuoja parengtinio tyrimo priemonės, taikomos prieš pradėdant teisminį procesą. Paprastai jos yra skirtos specialiam tikslui – nustatyti arba išsaugoti įrodymus¹⁰, ir teismas, į kurį buvo kreiptasi, šiuo atžvilgiu gali patikrinti minimo įrodymų išnykimo pavojaus realumą¹¹, ar faktinės aplinkybės, kurias

yra siekiama nustatyti, yra svarbios sprendžiant ginčą¹² arba ar taip yra pradėdamas būtinybės pradėti bylą įrodinėjimas¹³. Teismas, turintis jurisdikciją paskirti šias priemones, turi jurisdikciją ir bylą nagrinėti iš esmės, ir tik išimtinėmis aplinkybėmis šias priemones gali paskirti teismas, kurio jurisdikcijos teritorijoje liudytojas gyvena¹⁴.

33. Be to, Danijos ir Ispanijos teisė ginčo nagrinėjimui svarbioms faktinėms aplinkybėms išaiškinti leidžia naudoti parengtinio tyrimo priemones.

34. Kadangi šioje byloje nėra nurodyta tikslo, kurio siekiama prašant atlikti ginčijamą išankstinę liudytojų apklausą, neįmanoma priimti galutinio sprendimo dėl ginčo tarptautinio pobūdžio.

35. Todėl ši klausimą turi išspręsti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Jei apibrėžiant teismo jurisdikciją Bend-

10 — Žr.: Vokietijos civilinio proceso kodekso (*Zivilprozessordnung, toliau – ZPO*) 485 ir paskesnius straipsnius; Austrijos civilinio proceso kodekso (*Zivilprozessordnung, toliau – ÖZPO*) 384 ir paskesnius straipsnius; Belgijos teismo kodekso (*code judiciaire*) 584 straipsnis; Danijos proceso kodekso 343 straipsnis; Ispanijos civilinio proceso kodekso 256 ir paskesnius straipsnius; Suomijos proceso kodekso 17 skyriaus 10 straipsnis; Prancūzijos naujojo civilinio proceso kodekso 145 straipsnis; Italijos civilinio proceso kodekso (*codice di procedura civile, toliau – CPC*) 692 ir paskesnius straipsnius; Liuksemburgo naujojo civilinio proceso kodekso 350 straipsnis; Portugalijos civilinio proceso kodekso 520–522a straipsnius ir Švedijos proceso kodekso 41 skyrių.

11 — Žr. ZPO 485 straipsnio 1 dalį.

12 — Žr. Sprendimą *Oberlandesgericht de Hamm*, paskelbtą NJW-RR 1998, p. 933, taip pat ÖZPO 387 straipsnis.

13 — ZPO 487 straipsnis.

14 — ZPO 486 straipsnio 3 dalis; ÖZPO 343 straipsnio 3 dalis ir CPC 693 straipsnis.

rijos viduje taikoma Teisingumo Teismo praktika dėl tarptautinio elemento reikalavimo, galima teigti, kad Konvencijos nuostatos netaikomos veiklai, kuri vykdoma tik vienoje iš valstybių narių, ir tai, ar šiuo atveju taip yra, priklauso nuo faktinių aplinkybių, kurias turi nustatyti nacionalinis teismas¹⁵.

38. Taigi, siekiant nustatyti, ar išankstinė liudytojų apklausa yra apsaugos priemonė, reikia visų pirma patikslinti, ką reikia laikyti šios rūšies priemone.

36. Šis teiginys atitinka Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią tos vietos, kur yra prašomų priemonių objektas, teismas turi įvertinti aplinkybes, pagrindžiančias jų taikymą ar atsisakymą¹⁶.

39. Pagal Konvencijos 24 straipsnį:

„Į vienos iš Susitariančiųjų Valstybių teismus galima kreiptis dėl tokių laikinųjų ir apsaugos priemonių, kurias numato tos valstybės teisė, netgi tokiu atveju, kai pagal šią Konvenciją ieškinio dalykui jurisdikcija priklauso kitos Susitariančiosios Valstybės teismams.“

37. Galiausiai lieka nustatyti, ar, darant prielaidą, kad dvi minėtos sąlygos išpildytos, WBR 186 straipsnyje nustatyta procedūra yra susijusi su viena iš Konvencijos nuostatų. Kadangi šioje nuostatoje nurodytas tikslas nėra ginčo sprendimas iš esmės, ji negali būti susijusi su kita nei Konvencijos 24 straipsnis nuostata. Tai matyti iš pačios *Gerechtshof*, kuris antrajame prejudiciniame klausime daro nuorodą į šį straipsnį, nutarties formuluotės. Be to, savo pastabose bylos dalyviai tiesiogiai ar netiesiogiai yra išreiškę tą patį požiūrį.

40. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad prieš pradėdant bylos nagrinėjimo iš esmės procesą gali būti teisėtai nurodyta imtis tokių požymių turinčių priemonės¹⁷.

41. Dėl šioms priemonėms būdingų požymių jis pažymėjo, kad jos turi būti skirtos išsaugoti faktinę arba teisinę padėtį taip, kad

15 — Žr. 1991 m. balandžio 23 d. Sprendimą *Hoefner ir Elser* (C-41/90, Rink. p. I-1979, 37 punktas).

16 — 1980 m. gegužės 21 d. Sprendimas *Denilauler* (125/79, Rink. p. 1553, 16 punktas).

17 — 1998 m. lapkričio 17 d. Sprendimas *Van Uden Maritime* (C-391/95, Rink. p. I-7091, 29 punktas). Be to, žr. J.-M. Bischoff ir A. Huet: „Chronique de jurisprudence de la Cour de Justice des Communautés européennes“, *Journal du droit international*, 1982, Nr. 1, p. 942–947, ypač p. 947.

būtų apsaugotos teisės, kurias prašoma (arba gali būti prašoma, kaip matyti iš ankstesnių samprotavimų) pripažinti teisme, kurio jurisdikcijai priklauso ieškinio dalykas¹⁸.

44. Taip pat iš ankstesnių samprotavimų išplaukia, kad teismas, kuris skiria laikinąsias priemones pagal 24 straipsnį, turi atsižvelgti į būtinybę nustatyti sąlygas, kad būtų užtikrintas laikinasis priemonių pobūdis.

42. Kad paskirtų tokias priemones, teismas turi būti ypač apdairus ir išsamiai susipažinęs su konkrečiomis aplinkybėmis, kuriomis priemonė turės poveikį. Atsižvelgiant į atvejį ir, be kita ko, laikantis prekybos papročių, jis turi galėti nustatyti savo leidimo terminą arba, atsižvelgdamas į turto arba prekių – numatytų priemonių dalyko – pobūdį, pareikalauti banko garantijų ar paskirti areštuoto turto administratorių ir apskritai savo leidimą susieti su visomis sąlygomis, kurios užtikrina jo paskirtos priemonės laikinąjį arba apsauginį pobūdį¹⁹.

45. *Hoge Raad* teigimu²⁰, išankstine liudytojų apklausa siekiama, įvykus ginčo faktinėms aplinkybėms, greitai gauti liudytojų parodymus ir taip išvengti įrodymų išnykimo bei gauti paaiškinimus apie faktines aplinkybes, svarbias pareiškiant ieškinį. Dėl pastarojo punkto ji tvirtina, kad kiekvienai būsima civiline byla suinteresuotajai šaliai – t. y. asmenims, ketinantiems pareikšti ieškinį ar manantiems, kad jiems gali būti pareikštas ieškinys, – turi būti suteikta galimybė gauti išankstinius paaiškinimus apie faktines aplinkybes, kad ji galėtų geriau įvertinti savo procesinę padėtį ir, be kita ko, sužinoti, kam turi būti pareikštas ieškinys.

43. Reikia daryti išvadą, kad laikinųjų ir apsaugos priemonių paskyrimas pagal 24 straipsnį priklauso, be kita ko, nuo to, ar yra realus ryšys tarp prašomų priemonių dalyko ir Susitariančiosios Valstybės, kurioje yra teismas, kurio jurisdikcijai priklauso ieškinio dalykas, teritorinės jurisdikcijos.

46. Iš *Hoge Raad* praktikos matyti, kad pavadinimas „išankstinė apklausa“ yra netikslus, nes įrodymų priemonių įvertinimas ir pateiktos informacijos reikšmingumas nepriklauso nuo bylos iškėlimo teisme arba

18 — Minėto sprendimo *Reichert ir Kockler* 34 punktus.

19 — Minėto sprendimo *Denlauler* 15 punktus.

20 — Žr. šios išvados 9 punktą.

termino pasibaigimo. Jie turi neatsiejamą reikšmę, nepaisant jokios kitos procedūros.

47. Tačiau minėta Teisingumo Teismo praktika leidžia teigti, kad nors WBR 186 straipsnyje numatyta priemone siekiama išsaugoti įrodymą, kuris skirtas panaudoti vēlesniame pagrindiniame teismo procese, ją apima sąvoka „laikinosios ir apsaugos priemonės“ Konvencijos 24 straipsnio prasme. Kitaip yra, jei šiomis priemonėmis siekiama paaiškinti proceso klausimus, kurių ryšys su vēlesne procedūra yra tolimas arba sąlyginis.

48. Schlosser ataskaita dėl Danijos Karalystės, Airijos, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo prie Briuselio konvencijos ir protokolo dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų ją aiškinti²¹, nors susijusi su sprendimų vykdymu, patvirtina šį teiginį:

„Jei būtų norima, kad teismų sprendimus, kuriuos teismai priima prieš išspręsdami bylą

ir kurie susiję su proceso eiga, be kita ko, parengtinio tyrimo priemonių srityje, apimtų Konvencijos 25 straipsnis, tai jis apimtų ir sprendimus, kurių šalys negalėtų įvykdyti nebendradarbiaudamos su teismais ir kurių vykdymas turėtų įtakos tretiesiems asmenims, t. y. liudytojams. Taigi turi būti daroma išvada, kad sprendimai, kuriuos teismai priima prieš išspręsdami bylą ir kurių tikslas yra ne reguliuoti šalių teisinius santykius, o organizuoti tolesnę proceso eigą, turi būti pašalinti iš Konvencijos III antraštinės dalies taikymo srities.“

49. Be to, *Hoge Raad* apibrėžimas rodo, kad daugeliu atvejų teismui, į kurį buvo kreiptasi, nėra būtinybės įvertinti įrodymų išnykimo pavojaus, kad būtų paskirta priemonė, nes ja iš tikrųjų siekiama gauti informaciją, leidžiančią nustatyti bylos pradėjimo tinkamumo strategiją.

50. Taigi Konvencija šių priemonių neapima, nes jos negalėtų būti laikomos laikinosiomis ir apsaugos priemonėmis 24 straipsnio prasme, ypač dėl to, kad jos yra aiškiai autonominio pobūdžio ir nėra laikinosios.

21 — OL C 59, 1979, p. 71 ir paskesni, ypač 187 punktą (toliau — Schlosser ataskaita).

51. Todėl manau, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą priėmusiam teismui neįmanoma pateikti vienareikšmiško atsakymo, nes Konvencijos taikymas priklauso nuo konkretaus tikslo, kurio siekiama išankstine liudytojų apklausa.

pateikti pastabas pagal Teisingumo Teismo statuto 20 straipsnį. Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad ši galimybė būtų išsaugota, atsižvelgiant į tai, kad pagal minėtą nuostatą suinteresuotosioms šalims įteikiami tik sprendimai dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą²³.

52. Taigi būtų galima pripažinti, kad iškelti prejudiciniai klausimai yra nepriimtini, nes pagal nusistovėjusią teismų praktiką būtinai pateikti nacionaliniam teismui naudingą Bendrijos teisės aiškinimą reikalauja, kad šis teismas apibrėžtų faktinį ir teisinį kontekstą, kuriame iškyla jo pateikiami klausimai, arba kad bent jau paaiškintų faktines prielaidas, kuriomis grindžiami klausimai²².

54. Tačiau, atsižvelgiant į ankstesnių samprotavimų visumą, atrodo, kad gero teisingumo vykdymo tikslais geriau pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui tam tikrus aiškinimo kriterijus, būtent šiuos, kurie parodytų prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktų faktinių aplinkybių išdėstymo trūkumus.

53. Šiuo atžvilgiu reikia atsižvelgti į tai, kad informacija ir klausimai, esantys sprendimuose dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, turi ne tik leisti Teisingumo Teismui pateikti naudingus atsakymus, bet ir suteikti galimybę valstybių narių vyriausybėms ir kitoms suinteresuotosioms šalims

55. Taigi siūlau Teisingumo Teismui į *Gerrechtshofte Amsterdam* prejudicinius klausimus atsakyti taip, kad tokia nuostata, kokia yra nustatyta WBR 186 straipsnyje, patenka į Briuselio kovencijos taikymo sritį kaip „laikinoji ir apsaugos priemonė“²⁴ 24 straipsnio prasme, jei ja siekiama išsaugoti tolesniame procese skirtą panaudoti įrodymą.

22 — Žr., be kita ko, 1993 m. sausio 26 d. Sprendimą *Telemarsicabruzzo ir kt.* (C-320/90–C-322/90, Rink. p. I-393, 6 punktas) ir 1999 m. rugsėjo 21 d. Sprendimą *Albany* (C-67/96, Rink. p. I-5751, 39 punktas).

23 — 1982 m. balandžio 1 d. Sprendimas *Holdijk ir kt.* (141/81–143/81, Rink. p. 1299, 6 punktas); 1995 m. kovo 23 d. Nutartis *Saddik* (C-458/93, Rink. p. I-511, 13 punktas) ir 1995 m. balandžio 7 d. Nutartis *Grau Gomis ir kt.* (C-167/94, Rink. p. I-1023, 10 punktas).

56. Komisija nesutinka su šiuo sprendimu, manydama, kad jis prieštarauja teisinio saugumo principui.

tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose²⁴, palengvinantis šio tipo priemones.

57. Reikia pripažinti, kad tam tikrais atvejais gali atsirasti sunkumų siekiant nustatyti, ar tikslas išsaugoti įrodymus yra svarbesnis nei prašymai gauti paaiškinimus. Tačiau manau, kad jei yra įrodytas įrodymų išnykimo pavojus, teismas turi teisę taikyti Konvencijos normas.

60. Šis reglamentas leidžia valstybės narės teismui prašyti kitos valstybės narės teismo atlikti tyrimo veiksmą arba tiesiogiai imtis šio veiksmo, jeigu jis yra skirtas panaudoti jau prasidėjusiame arba *numatomame* procese²⁵. Prašomasis teismas prašymą turi vykdyti pagal savo valstybės narės teisę arba, išskyrus nesuderinamumo atvejus, specialia tvarka, numatyta prašančiojo teismo valstybės narės teisėje²⁶.

58. Be to, kitoks sprendimas reikštų, kad neatsižvelgiama į nacionalinės teisės sistemų autonomiškumą, būdingą sąvokai „laikinosios ir apsaugos priemonės“, numatytai Konvencijos 24 straipsnyje.

61. Be to, Reglamentui Nr. 1206/2001 teikiama pirmenybė, palyginti su kitomis valstybių narių šioje srityje sudarytų dvišalių ar daugiašalių sutarčių arba susitarimų nuostatomis²⁷. Kiek tai susiję su Reglamento Nr. 44/2001 galimu taikymu likusiems klausimams, naujajam reglamentui pagal *lex posterior derogat priori* principą teikiama pirmenybė ir jo atžvilgiu.

59. Kad ir kaip būtų, kaip teisingai pažymi Jungtinės Karalystės vyriausybė, pateiktas klausimas turi tik istorinę reikšmę, nes per šį laiką 2004 m. sausio 1 d. įsigaliojo 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų

24 — OL L 174, p. 1.

25 — 1 straipsnio 1 ir 2 dalys.

26 — 10 straipsnio 2 ir 3 dalys.

27 — 21 straipsnio 1 dalis.

IX — Išvada

62. Dėl nurodytų priežasčių siūlau Teisingumo Teismui į *Gerechtshofte Amsterdam* suformuluotus klausimus atsakyti taip, kad tokia nuostata, kokia yra numatyta Nyderlandų civilinio proceso kodekso (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) 186 straipsnyje, turi būti laikoma priemone 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismų sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo 24 straipsnio prasme, jeigu ja siekiama išsaugoti įrodymą, skirtą panaudoti vėlesniame teismo procese.